

1

100 na 100
Muzyczne dekady
wolności

Program

1

PWM
EDITION

11.11
godz. 12:00

**Narodowa Orkiestra Symfoniczna
Polskiego Radia
pl. Wojciecha Kilara 1
Katowice**

Wojciech Kilar
(1932–2013)

Henryk Mikołaj Górecki
(1933–2010)

Wojciech Kilar
(1932–2013)

Bogurodzica

Totus Tuus op. 60*

Te Deum

Iwona Hossa (sopran)

Ewa Wolak (alt)

Rafał Bartmiński (tenor)

Wojciech Gierlach (bas)

Michał Klauza (dyrygent)

Agnieszka Franków-Żelazny (dyrygent)*

Chór Narodowego Forum Muzyki

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia

Utwory Wojciecha Kilara i Henryka Mikołaja Góreckiego to trzy odrębne spojrzenia na duchowość w muzyce XX wieku. Dobitnie ukazują kulturotwórczy potencjał religii katolickiej w muzyce polskiej tamtego okresu, kiedy po okresie obowiązywania w sztuce doktryny socrealistycznej polska kultura muzyczna w dwójnasób zaczęła odwoływać się do duchowości. Powstałe na przestrzeni czterech dekad *Bogurodzica* (1975) i *Te Deum* (2008) Kilara oraz *Totus Tuus* (1987) Góreckiego znamionują niezwykle osobiste odwołanie się do kręgu kultury chrześcijańskiej. Ich zbliżona, choć różnie przedstawiona wyobraźnia religijna związana jest ze zwrotem humanistycznym w twórczości obojga kompozytorów. Okres ten przez niektórych postrzegany jest jako ponowne zwrócenie się w stronę słuchacza. Przez innych widziany jest natomiast jako odpowiedź na bezdusność i scjentyzm awangardy

muzycznej poprzednich dekad. W obu przypadkach religijność ta wyrażona jest odrębnym językiem muzycznym, będącym autentycznym świadectwem wewnętrznych przeżyć obojga twórców. W przypadku Kilara jest to religijność niezwykle żarliwa, ekspresjonistyczna, wylewna, o błyskotliwym, żywiołowym temperamencie. U Góreckiego jest natomiast bardziej wyciszona, medytacyjna, rytualna – wyrażona poprzez specyficzne ujęcie muzycznego czasu, przejawia się jako zamyślenie, swego rodzaju zaśłuchanie.

Bogurodzica na chór mieszany i orkiestrę Wojciecha Kilara powstała w 1975 roku do tekstu jednej z najstarszych polskich pieśni religijnych. Po premierze na Warszawskiej Jesieni w 1976 roku, Zygmunt Mycielski nieco przytłoczony jej rozmachem pisał: „Chęćka mnie bierze, aby odebrać wielu muzykom

puzony, perkusję, *tutti*, cztery «f», aż po zasadę operowania tak zwanym prostym efektem”. Mycielski nie do końca rozumiał dosadną emocjonalność dzieła, jego monumentalny charakter i całościowy, kreślony grubą kreską, romantyczny zarys. Na swoje usprawiedliwienie dodał jednak od razu: „Nie pisałbym o tym tyle, gdybym nie uważał Kilara za znakomitego, [...] pełnego autentycznej inwencji muzyka”. Rzeczywiście, ilustracyjność *Bogurodzicy* wielu krytykom nie przypadła do gustu. Mimo to, jest to utwór sprawnego melodysty, kompozytora o nieomyślnej intuicji, wyobraźni dźwiękowej i ze świetnym wyczuciem materii muzycznej, błyskotliwie operującego emocją, barwą i brzmieniem. Jego *Bogurodzica* jest najlepszym przykładem nie tylko doskonałego rzemiosła i opanowania sztuki kompozytorskiej, prostoty stosowanych środków muzycznych

przy jednocześnie pogłębionym wyrazie emocjonalnym, ale również ogromnej dyscypliny warsztatowej i symetrii formalnej.

Kilar zainaugurował *Bogurodzicą* serię utworów o charakterze narodowo-religijnym, co wielu krytyków muzycznych przez pewien czas miało mu za złe. Andrzej Chłopecki twierdził, że dosłowna i plakatowa twórczość Kilara tego okresu „obraża Lutosławskiego, który też był sympatykiem «Solidarności», i Messiaena, który także swymi partyturami głosił chwałę Boga, i Nono, który również komponował muzykę z założenia polityczną”. Krytyk zarzucał kompozytorowi nie tylko ostentacyjne porzucenie awangardowego intelektualizmu, odwrócenie się od modernistycznych ideałów młodości, czy większe zainteresowanie szerszym odbiorcą, niż wyspecjalizowanym koneserem. Obwiniął go także o „butną wyższość podmiotu wierzącego nad przedmiotem wiary”, czyli ostentacyjność, swego rodzaju powierzchowność, a nawet dewocyjność. Potem natomiast, że kompozytor swoją twórczością utorował drogę wielu populistycznym epigonom. Inaczej swoje zarzuty względem twórczości Kilara, mimo jednoczesnego podziwu dla jego dokonań, ujął Stefan Kisielewski, który

napisał o kompozytorze: „Wielki to majster, ale zbyt lekko mu chyba ta muzyka przychodzi”.

Jako symboliczny zwrot w postawie kompozytorskiej Kilara z radykalnego awangardysty na twórcę przystępniejszej muzyki koncertowej tworzonej w stylu minimalistycznym, repetytywnym, można uznać rezygnację z przyjęcia przez kompozytora zamówienia od organizatorów Warszawskiej Jesieni w styczniu 1987 roku. Swoją decyzję kompozytor tłumaczył wyborem innej drogi twórczej, która, jak twierdził, rozmięła się z linią programową festiwalu. Konsekwencją tego stało się pełne zadomowienie się kompozytora w estetyce postmodernistycznego eklektyzmu, zarówno w muzyce scenicznej, jak i filmowej. Jej ostatecznym zwieńczeniem okazało się pięcioczęściowe *Te Deum* na 4 głosy solowe, chór i orkiestrę, poprzedzielane charakterystycznymi wydłużonymi pauzami generalnymi. Utwór niezwykle żarliwy, o radosnym, dziękczynnym wydźwięku. Ta jedna z ostatnich kompozycji Kilara napisana została w 2008 roku z okazji pierwszej rocznicy śmierci jego ukochanej żony Barbary, z którą łączyła go wyjątkowa więź. *Te Deum* to archaizująca, przejmująca wokalnie-instrumentalna narracja o charakterze odświętnego

hymnu i przejrzystej fakturze homofonicznej. Utwór jest oparty na uporczywych powtórzeniach zwrotów, fraz i motywów melodycznych; pełen lirycznych, rzewnych melodii głosów solowych zestawianych na przemian z czterogłosowym chórem. Mimo przyjęcia utworu euforyczną owacją na stojąco podczas IV Festiwalu Muzyki Polskiej w Krakowie, pisano o nim, że przyniósł „największe rozczarowanie”. Ale to właśnie w *Te Deum* wymownie realizuje się autentyczne przekonanie kompozytora, iż „nie ma nic piękniejszego, niż trwający w nieskończoność dźwięk czy współbrzmienie, że to jest właśnie najgłębsza mądrość”.

W *Te Deum* kompozytor zbliżył się znacznie do swojego idiomu muzyki filmowej, do którego sam odnosił się jednak dość sceptycznie. Jego osobliwe nastawienie wynikało być może ze wspomnianej presji wywołanej przez nieprzychylnie Kilarowi głosy środowiska polskiej krytyki muzycznej i awangardowych kręgów kompozytorskich. Nawiązując do swojej twórczości filmowej Kilar twierdził, że funkcja muzyki w filmie go nie zajmuje, a on sam pisze ją „jakby z zatkanymi uszami”, „bardzo szybko, żeby nie przykładać do tego żadnej wagi, żeby nie zatruwać sobie organizmu”, co przytacza w swoim artykule upamiętniającym

kompozytora Iwona Sowińska. Ten swoisty wewnętrzny konflikt estetyczny Kilara w ciekawy sposób obnaża napięcie jakie zaistniało pomiędzy kompozytorami muzyki koncertowej, absolutnej a twórcami, którzy podążali w swojej twórczości w kierunku muzyki użytkowej, tworzonej na potrzeby filmu bądź teatru. A przecież paradoksalnie to właśnie późna twórczość filmowa Kilara jest najbardziej znana i ceniona wśród melomanów na całym świecie. Zwłaszcza tych, którzy dzięki jego muzyce rozpoczęli swoją przygodę z muzyką współczesną.

Zgoła inna, odrębna religijność charakteryzuje twórczość drugiego z kompozytorów – Henryka Mikołaja Góreckiego. Jest ona mniej monumentalna, solenna, bardziej skupiona, prywatna, ascetyczna. Jego niewielkich rozmiarów hymn *Totus Tuus* napisany został na chór mieszany *a cappella* do słów Marii Bogusławskiej w 1987 roku. Utwór opatrzony jest dedykacją: *Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II na Jego III pielgrzymkę do kraju*. Prawykonanie utworu odbyło się w tym samym roku podczas przywitania papieża na lotnisku wojskowym na Okęciu. *Totus Tuus* jest utworem użytkowym, o charakterze pedagogicznym. Górecki odnosi się w nim niezwykle wyraźnie do motywu matki, swoistej

„maryjności” i „matczyność”. Świadczy o tym słowo *Maria* powtórzone w utworze 40 razy oraz słowo *Mater* pojawiające się aż 20 razy. Podejście kompozytora do kultu maryjnego z jednej strony można interpretować jako wyraz jego prostej religijności połączonej ze wzniosłym, szlachetnym prowincjonalizmem, jak określał je Andrzej Chłopecki. Z drugiej strony natomiast, odwołanie się przez kompozytora do papieskiego *Totus Tuus* można – za teologiem Stanisławem Obirkim – rozpatrywać bardziej krytycznie w kategoriach „odrealnienia kobiecości” i powielania „paternalistycznego podejścia do płci”; jako przykład „wyparcia z kobiety jej siły i sprowadzenia jej do obiektu, który się podziwia i uwielbia, ale nie dopuszcza do działań decyzyjnych”. Być może to właśnie dlatego Stefan Kisielewski twórczość religijną tego okresu nazwał przewrotnie „socrealizmem liturgicznym”.

Michał Klauza

Ukończył Akademię Muzyczną im. Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie dyrygentury Ryszarda Dudka oraz dwuletnie studia podyplomowe w Konserwatorium im. Nikołaja Rimskiego-Korsakowa w Sankt Petersburgu pod kierunkiem Ilji Musina. Był uczestnikiem kursów dyrygenckich prowadzonych przez Kurta Redla oraz Walerija Giergijewa. Dyrektor artystyczny Polskiej Orkiestry Radiowej, a od kwietnia 2016 roku – dyrygent gościnny Teatru Bolszoi w Moskwie, w którym przygotował i poprowadził premiery *Don Pasquale* Donizettiego oraz *Idioty* Wajnerberga. W latach 2013–2015 pełnił funkcję kierownika muzycznego Opery i Filharmonii Podlaskiej, gdzie obok koncertów symfonicznych poprowadził premiery *Traviaty* Verdiego, *Czarodziejskiego fletu* Mozarta i *Carmen* Bizeta. Był także drugim dyrygentem Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia (2009–2015) oraz dyrygentem i zastępcą dyrektora muzycznego Welsh National Opera w Cardiff (2004–2008), gdzie prowadził wystawienie m.in. *Rigoletta*, *Trubadura*, *Aidy*, *Falstaffa* i *Otella* Verdiego, *Wesołej wdówki* Lehára (spektakl zarejestrowany przez BBC TV), *Wesela Figara* i *Don Giovanniego* Mozarta oraz *Cyganerii* Pucciniego. Wcześniej pracował jako dyrygent w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie (1998–2003). Artysta wystąpił m.in. w Royal Opera House w Londynie (*Cities of Salt* Jabriego) i w Narodowej Operze Ukrainy w Kijowie (*Król Roger* Szymanowskiego). Współpracował z Operą Bałtycką (*Salome* R. Straussa, *Czarodziejski flet* Mozarta, *Skrzypce Rotszylda* Fleischmanna/Szostakowicza, *Gracze* Szostakowicza/Meyera), Operą Nova w Bydgoszczy (*Potępienie Fausta* Berlioz) i z Teatrem

Wielkim w Poznaniu (*Aida* Verdiego, *Zemsta nietoperza* Straussa). Koncertował z wieloma orkiestrami w kraju i za granicą, w tym z Orkiestrą Filharmonii Narodowej, Sinfonią Varsovią, z większością polskich orkiestr filharmonicznych, Orchestre national du Capitole de Toulouse, Orkiestrą Akademii Beethovenowskiej, Państwową Orkiestrą Symfoniczną Federacji Rosyjskiej i z Filharmonią Moskiewską. W swoim dorobku artystycznym ma szereg nagrań radiowych i telewizyjnych, m.in. z NOSPR dokonał pierwszej studyjnej rejestracji operetki *Loteria na mężów czyli Narzeczoną nr 69* Szymanowskiego, a z zespołami Teatru Wielkiego – Opery Narodowej spektaklu *Króla Rogera* dla Polskiego Radia.

Agnieszka Franków-Żelazny

Absolwentka Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu. W 2006 roku ukończyła Podyplomowe Studia Chórmistrzowskie w Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, a w 2014 – Akademię Liderów Kultury na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. Na przestrzeni lat związana z wieloma chórami. Jest również inicjatorką nowych formacji chóralskich, m.in. Kameralnego Chóru Akademii Medycznej oraz powstałego w 2013 roku Polskiego Narodowego Chóru Młodzieżowego. Pełniła też funkcję dyrygenta i kierownika artystycznego Akademickiego Chóru Politechniki Wrocławskiej. Od czerwca 2006 roku jest dyrektorem artystycznym Chóru NFM. W 2013 roku była opiekunem artystycznym reaktywowanego Chóru Polskiego Radia. W styczniu 2015 roku objęła funkcję dyrektora programowego projektu Akademia Chóralna. Występowała jako dyrygent lub chórmistrz gościnny takich zespołów, jak: Gabrieli Consort, NFM Filharmonia Wrocławska, NFM Orkiestra Leopoldinum, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Sudeckiej, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Opolskiej, Wrocławski Zespół Solistów Ricordanza, Orkiestra Kameralna Akademii Muzycznej we Wrocławiu, Chór Festiwalowy Międzynarodowego Festiwalu Wratlavia Cantans, Chór Filharmonii Śląskiej, Chor der Bamberger Symphoniker, Schleswig-Holstein Festival Choir, Chór Teatru Wielkiego w Poznaniu, Kaunas State Choir czy Coral Juvenil do Guri. W swoim dorobku ma 12 płyt oraz ponad 70 nagród indywidualnych i zespołowych, w tym I nagrodę w Ogólnopolskim Konkursie Dyrygentury Chóralnej, Odznakę Honorową „Zasłużony dla Kultury

Polskiej”, Wrocławską Nagrodę Muzyczną, Nagrodę „Iuvenes Wratlaviae” Polskiej Akademii Nauk, Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, a także Fryderyka 2017. Występowała w krajach Europy, obu Ameryk, Bliskiego Wschodu. Zrealizowała ponad 800 utworów chóralnych oraz blisko 200 wokalnoinstrumentalnych. W latach 2013–2016 pełniła funkcję kuratora priorytetu „Muzyka” Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016. Obecnie prowadzi klasę dyrygentury chóralnej oraz Chór im. Stanisława Krukowskiego na Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu. Wielokrotnie zapraszana jako konsultant wokalny do prowadzenia warsztatów dla chórmistrzów oraz zespołów chóralnych.

Iwona Hossa

Zaliczana jest do czołowych sopranistek swojego pokolenia. Jej kunszt wokalny podziwiano w wielu miejscach na świecie, gdzie zawsze oczarowywała publiczność i zdobywała uznanie krytyki. Absolwentka Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu. Zadebiutowała partią Violetty w *Traviacie* Verdiego w Teatrze Wielkim w Poznaniu, w tym samym roku zostając solistką tej sceny. Związana jest również z Teatrem Wielkim – Operą Narodową w Warszawie, gdzie także debiutowała jako Violetta. Współpracuje z wieloma teatrami operowymi w Polsce i za granicą. Jest laureatką prestiżowych, krajowych oraz międzynarodowych nagród i wyróżnień. W 1995 roku otrzymała stypendium Ministra Kultury i Sztuki, a w 1998 Stypendium dla Młodych Twórców Poznańskiego Środowiska Artystycznego. Występowała pod batutą takich dyrygentów, jak David Lloyd-Jones, David Agler, Maurizio Benini, Gabriel Chmura, Charles Dutoit, Kazimierz Kord, Jan Krenz, Jacek Kasprzyk, Jerzy Maksymiuk, John Neschling, Grzegorz Nowak, Krzysztof Penderecki, Stanisław Skrowaczewski, Antoni Wit. Brała udział w poważanych festiwalach, m.in. Festival de Carcassonne, Wexford Festival Opera, Rossini Opera Festival, Wratistavia Cantans, Warszawska Jesień, Sacrum Profanum, Festiwalu Operowym w Bydgoszczy. W repertuarze artystki znajduje się kilkadziesiąt partii operowych Mozarta, Moniuszki, Rossiniego, Verdiego, Donizettiego, Pucciniego, a także operetkowych oraz oratoryjno-kantatowych. Wykonuje muzykę kompozytorów od doby baroku (Bach, Händel, Vivaldi) po współczesnych (Penderecki, Kilar, Górecki). Posiada także

bogaty repertuar pieśni. Dokonała wielu prawykonań utworów polskiej muzyki współczesnej, m.in. Kilara, Maksymiuka, Jasińskiego i Serafińskiego. Na swoim koncercie ma liczne nagrania płytowe, m.in. *Stabat Mater* i *Litania do Marii Panny* Szymanowskiego (nominowana do nagrody Grammy 2009). Wzięła także udział w filmie BBC *Holocaust. A Music Memorial Film from Auschwitz*, który został uhonorowany nagrodą Emmy 2005. W 2012 roku dokonała kolejnych nagrań CD z muzyką Pendereckiego (*Siedem bram Jeruzolimy* i *VIII Symfonia „Pieśni Przemijania”*), oraz DVD z tegoż *Pasją według św. Łukasza* w reżyserii Grzegorza Jarzyny.

Ewa Wolak

Kontrałt. Artystka obdarzona głosem o niezwyklej, ciemnej barwie, dużej skali oraz biegłości, co umożliwia jej wykonywanie bardzo różnorodnego repertuaru – od muzyki dawnej po muzykę współczesną. Jest absolwentką krakowskiej Akademii Muzycznej, gdzie uzyskała dyplom z wyróżnieniem. Jako stypendystka DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) ukończyła z wyróżnieniem studia podyplomowe oraz operowe w Hochschule für Musik w Karlsruhe. Jest laureatką renomowanych konkursów wokalnych, m.in. International Maria Callas Grand Prix w Atenach, International Vocal Competition 's-Hertogenbosch. Brała udział w licznych festiwalach w kraju i za granicą. Współpracuje m.in. z Deutsche Oper i Komische Oper w Berlinie, Nationaltheater Mannheim, Badisches Staatstheater Karlsruhe, Suomen kansallisooppera w Helsinkach, Malmö Opera, Opéra national de Montpellier, Théâtre du Capitole w Tuluzie, Teatro Lirico Giuseppe Verdi w Trieście oraz Theater an der Wien. Do jej licznych partii operowych należą: Dalila w *Samsonie i Dalili* Saint-Saënsa, tytułowa w *Carmen* Bizeta, Fidès w *Proroku* Meyerbeera, Fryka i Erda w *Pierścieniu Nibelunga* Wagnera, Ulryka w *Balu maskowym*, Quickly w *Falstaffie* Verdiego, Olga w *Eugeniuszu Onieginie* Czajkowskiego, Izabela we *Włoszce w Algierze* Rossiniego, Ratmir w *Rustanie i Ludmille* Glinki. Jest także odtwórczynią czołowych partii w operach Händla. Stale koncertuje z takimi zespołami, jak: Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia, Filharmonia Narodowa, Sinfonia Varsovia, Musikverein Wien, Münchner Philharmoniker, Kölner Philharmoniker, Concertgebouw Orchestra, Mozarteumorchester

Rafał Bartmiński

Tenor. Absolwent Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Laureat nagród Międzynarodowych Konkursów Wokalnych: im. Ady Sari w Nowym Sączu oraz im. Stanisława Moniuszki w Warszawie. W trakcie studiów rozpoczął intensywną działalność koncertową wykonując *Mszę h-moll* i *Magnificat* Bacha, a także *Requiem* Mozarta. Na scenie operowej zadebiutował w 2002 roku partią Leńskiego w *Eugeniuszu Onieginie* Czajkowskiego w reżyserii Macieja Prusa na deskach Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie. Stale współpracuje z Operą Narodową wykonując główne partie tenorowe w dziełach Mozarta, Moniuszki, Verdiego, Janačka, Pucciniego, Brittena, Berga. Interpretuje również role w utworach Donizettiego, Bizeta, Szymanowskiego, Statkowskiego w Operze Krakowskiej, Operze Podlaskiej, Operze Wrocławskiej, Hessisches Staatstheater Wiesbaden, Teatro Real w Madrycie, Théâtre du Châtelet, Opera Bastille w Paryżu, Opernhaus w Wuppertal, Latvijas Nacionālā Opera un Balets w Rydze, Teatrze Bolszoi w Moskwie. Uczestniczył w międzynarodowych festiwalach jak Wexford Festival Opera, International Sacred Music w Rydze, Festival Ljubljana. Artysta prowadzi bardzo bogatą działalność koncertową, szczególnie w repertuarze Pendereckiego, a także Verdiego, Mahlera, Szymanowskiego, Beethovena, Händla. Stale współpracuje z większością najlepszych orkiestr i filharmonii, m.in.: Filharmonią Narodową, Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia, Sinfonią Varsovią, Polską Orkiestrą Radiową, madrycką Orquesta Sinfónica de RTVE, Israel Symphony Orchestra Rishon LeZion czy

Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks. Występował pod batutą tak znakomitych dyrygentów, jak: Gabriel Chmura, Teodor Currentzis, Miguel Gomez-Martinez, Tomas Hanus, Mariss Jansons, Jacek Kasprzyk, Hannu Lintu, Marc Minkowski, Tadeusz Wojciechowski, Krzysztof Penderecki, Andrzej Straszynski, Antoni Wit, Walerij Giergijew, Noam Sheriff, Jerzy Semkow, Stanisław Skrowaczewski, Daniel Raiskin, Łukasz Borowicz oraz Alberto Zedda. Uczestniczył w wielu nagraniach płytowych, w tym nagrodzonym statuetką Fryderyka albumie *Stanisław Moniuszko – Msze* pod dykcją Henryka Wojnarowskiego. Rafał Bartmiński występuje również jako aktor dramatyczny w Teatrze Telewizji. Został uhonorowany Matym Berłem Fundacji Kultury Polskiej jako propagator muzyki Stanisława Moniuszki.

Wojciech Gierlach

Bas. Ukończył Akademię Muzyczną im. Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie prof. Kazimierza Pustelaka z wyróżnieniem *Magna cum Laude*. Jest laureatem nagród na międzynarodowych konkursach wokalnych: I miejsce na Międzynarodowym Konkursie Sztuki Wokalnej im. Ady Sari (1999), II miejsce na Bilbao International Singing Competition (2000), nagroda główna Premio Caruso w Mediolanie (2001), III miejsce na Francisco Viñas International Singing Contest w Barcelonie (2004) oraz Nagroda im. Jana Kiepury (2012). Do ostatnich sukcesów należy zaliczyć debiuty w duńskiej Den Kongelige Opera oraz w Welsh National Opera jako Sir Giorgio w *Purytanach* Belliniego pod dykcją Carla Rizziego oraz występy jako Melisso w *Alcinie* Händla razem z Joyce DiDonato i The English Concert pod dykcją Harry'ego Bicketa w nowojorskiej Carnegie Hall, paryskim Théâtre des Champs Elysées i Theater an der Wien. Interpretował również role w dziełach operowych Mozarta, Belliniego, Händla, a przede wszystkim Rossiniego na deskach Deutsche Oper Berlin, Den Kongelige Opera w Kopenhadze, festiwalu w Aix-en-Provence, Opéra National de Bordeaux, Teatro de la Maestranza w Sewilli, Nico Opera House w Kapsztadzie, Theater St. Gallen oraz Teatro Nacional de São Carlos w Lizbonie. W Teatrze Wielkim – Operze Narodowej występował jako Colline w *Cyganerii* Pucciniego, Figaro w *Weselu Figara* Mozarta, Escamillo w *Carmen* Bizeta, Gessler w *Wilhelmie Tellu* Rossiniego, Zbigniew w *Strasznym Dworze* Moniuszki oraz Talbot w *Marii Stuart*, Duce Alfonso w *Lucrezii Borgii*, Raimondo w *Lucji z Lammermoor* Donizettiego. Spełnia się również w repertuarze koncertowym, wykonując dzieła m.in. Bacha,

Chór Narodowego Forum Muzyki

Chór Narodowego Forum Muzyki został założony w 2006 roku przez Andrzeja Kosendiaka w ramach istniejącej wówczas Filharmonii Wrocławskiej. Od początku kieruje nim Agnieszka Franków-Żelazny. Chór szybko stał się czołowym zespołem na polskiej scenie muzyki chóralnej. Zdobył uznanie, wykonując zarówno bogaty repertuar *a cappella*, jak i duże formy oratoryjne, operowe i symfoniczne. Zespół współpracował z tak znakomitymi dyrygentami, jak Giovanni Antonini, Benjamin Bayl, Bob Chilcott, Gabriel Chmura, Iván Fischer, José Maria Florêncio, Robert Hollingworth, Tõnu Kaljuste, Jacek Kasprzyk, Stephen Layton, James MacMillan, Jerzy Maksymiuk, Paul McCreesh, Krzysztof Penderecki i Benjamin Shwartz. W trakcie swej dziesięcioletniej działalności chór wystąpił na ponad 300 koncertach, m.in. w Barbican Centre i Royal Albert Hall w Londynie, Gewandhaus w Lipsku czy Salle Pleyel w Paryżu. Był wielokrotnie zapraszany na międzynarodowe festiwale muzyczne. W roku 2009 i 2011 jako pierwszy polski chór zaprezentował się na festiwalu BBC Proms. W 2011 roku otrzymał jedną z trzech głównych nagród festiwalu Barokowe Wieczory w Varaždinie w Chorwacji. Oprócz regularnych występów z innymi zespołami NFM koncertuje z orkiestrami krajowych filharmonii, Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia i Polską Orkiestrą Radiową, oraz zespołami z zagranicy, m.in. Budapest Festival Orchestra, B'Rock Orchestra, Gabrieli Consort & Players, Il Giardino Armonico, Kammerorchester Basel i NDR Sinfonieorchester. Ważną częścią dyskografii Chóru NFM jest seria nagrań pod dyktando Paula McCreasha (wyd. Winged Lion) uhonorowanych prestiżowymi nagrodami jak BBC Music Magazine

Award czy Diapason d'Or. Utwory *a cappella* w wykonaniu zespołu można usłyszeć na płycie z muzyką Boba Chilcotta *The Seeds of Stars* (2012) oraz na trzech płytach z polską muzyką chóralną: *Słowa dźwiękiem malowane* (2012), *Miłość na ludowo* (2014) i *De profundis* (2016); ostatnia z nich otrzymała Fryderyka 2017 w kategorii Album Roku Muzyka Chóralna, Oratoryjna i Operowa. W marcu 2017 roku premierę miał najnowszy album z udziałem Chóru NFM pod batutą Paula McCreasha – *The Seasons* Haydna. Wkrótce zostanie wydana *IX Symfonia* Beethovena, nagrana w 2016 roku pod kierownictwem Giovanniego Antoniniego.

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia

NOSPR pełni rolę ambasadora kulturalnego, od kilku dekad reprezentującego kraj na międzynarodowej scenie muzycznej. Orkiestra współpracowała z jednymi z najwybitniejszych polskich kompozytorów II połowy XX wieku – Witoldem Lutosławskim, Henrykiem Mikołajem Góreckim i Krzysztofem Pendereckim, prezentując pierwsze wykonania ich dzieł. Zespół utworzył w 1935 roku w Warszawie i prowadził do wybuchu II wojny światowej Grzegorz Fitelberg. Po upływie dziesięciu lat orkiestrę reaktywował w Katowicach Witold Rowicki. W 1947 roku dykcję artystyczną objął ponownie Fitelberg. Po jego śmierci (1953) zespołem kierowali: Jan Krenz, Bohdan Wodiczko, Kazimierz Kord, Tadeusz Strugała, Jerzy Maksymiuk, Stanisław Wiślocki, Jacek Kasprzyk, Antoni Wit, Gabriel Chmura. We wrześniu 2000 roku dyrektorem naczelnym i programowym NOSPR została Joanna Wnuk-Nazarowa. W sierpniu 2012 roku funkcję dyrektora artystycznego i I dyrygenta objął Alexander Liebreich. Orkiestra koncertowała podczas licznych tournée i festiwali niemal we wszystkich krajach Europy, Azji, w obu Amerykach, Australii i Nowej Zelandii oraz w państwach Zatoki Perskiej. Ponadto zrealizowała szereg projektów, które spotkały się z entuzjastycznym przyjęciem międzynarodowej krytyki, m.in. „Maraton twórczości Henryka Mikołaja Góreckiego”, „Pociąg do muzyki Kilara” czy „Muzyczna podróż morska”. Od 2005 roku NOSPR jest organizatorem Festiwalu Prawykonania Polska Muzyka Najnowsza, a od 2015 – Festiwalu Katowice Kultura Natura. Wraz z NOSPR występowało wielu znakomych dyrygentów i solistów, m.in.: Martha Argerich, Boris Belkin, Leonard Bernstein, Rudolf

**Realizacja programu „100 na 100. Muzyczne dekady wolności”
Polskie Wydawnictwo Muzyczne w Krakowie
dr Daniel Cichy – dyrektor–redaktor naczelny**

Rada programowa
Małgorzata Małaszko-Stasiewicz – przewodnicząca
dr Artur Szklener – wiceprzewodniczący
Ewa Bogusz-Moore
dr hab. Szymon Bywalec
dr Daniel Cichy
dr hab. Marcin Gmys, prof. UAM
prof. dr hab. Alicja Jarzębska
Jerzy Kornowicz
dr Mieczysław Kominek
dr hab. Iwona Lindstedt
Joanna Wnuk-Nazarowa

**Pracownicy i współpracownicy Polskiego Wydawnictwa
Muzycznego zaangażowani w realizację programu
„100 na 100. Muzyczne dekady wolności”**

Maria Bielatowicz – starszy redaktor, koordynator projektu
Adam Suprynowicz – koordynator merytoryczny
Barbara Orzechowska-Berkowicz – główny specjalista
ds. produkcji nagrań
Agata Gołębiowska – zastępca dyrektora ds. ekonomicznych
i główny księgowy
Janina Warzecha – kierownik działu zarządzania prawami

Mateusz Bartóg – specjalista ds. zarządzania prawami
Karolina Ciesielska – specjalista ds. zamówień publicznych
Monika Dziurawiec – redaktor
Alina Gaworska – koordynator filmowych wizytówek
Mariusz Gradowski – gospodarz filmowych wizytówek
Radosław Kotapka – konsultant ds. promocji i PR
Katarzyna Marianowska – specjalista ds. obrotu prawami
Alicja Myśliwiec – specjalista ds. promocji
Anna Olak – główny specjalista ds. kontrolingu
Anna Pęcherzewska-Hadrych – koordynator komponentu
edukacyjnego
Adam Rorat – redaktor
Marek Senior – specjalista ds. księgowości

oraz: Danuta Ambrożewicz, Angelika Barnowska-Nawara, Klaudia
Bilczewska, Bibianna Ciejka, Agnieszka Cieślak, Joanna Dąbek,
Grażyna Gajewska, Małgorzata Gańko, Tomasz Gilski, Violetta
Helbin-Kolasa, Marcin Hernas, Justyna Jachimczak, Paulina Krupa,
Teresa Kozak, Justyna Marciniak, Hanna Murłowska-Zajęc,
Justyna Neuer-Luboradzka, Jakub Nikiel, Justyna Pieszczek-Zadańska,
Ilona Polak-Wróblewska, Magdalena Poźniak-Mietła, Sylwia Religa,
Elżbieta Ryzcziak, Małgorzata Sadowska, Bogdan Sowiński,
Maria Strączek, Gabriela Szala, Anna Walczak, Urszula Wesołowska,
Katarzyna Wiesiołek, Agnieszka Winkowska, Janusz Wojdowski,
Emil Wojtacki, Maryla Zajęc, Dominika Zatoń, Agnieszka Zatyka-
-Szlachcic, Elżbieta Żegleń

**Organizator koncertów w ramach programu
„100 na 100. Muzyczne dekady wolności”
Polskie Wydawnictwo Muzyczne w Krakowie
dr Daniel Cichy – dyrektor–redaktor naczelny**

Opieka merytoryczna
dr Daniel Cichy

Program i koordynacja koncertów
Filip Berkowicz – Music Consulting

Wsparcie organizacyjne
Maciej Kopiński

Książka programowa

Opieka merytoryczna
dr Daniel Cichy

Koncepcja i koordynacja publikacji
Filip Berkowicz – Music Consulting

Projekt okładki i wnętrza publikacji
The Codeine

Redakcja
Maciej Kopiński, Daria Szwed

Skład i łamanie
Magdalena Pieczka

Korekta
Daria Szwed

Polskie Wydawnictwo Muzyczne
al. Krasińskiego 11a, 31-111 Kraków
www.pwm.com.pl

Druk i oprawa: Petit Skład – Druk – Oprawa
Wojciech Guz i Wspólnicy Spółka Komandytowa,
ul. Tokarska 13, 20-210 Lublin

10   **Kraków**
Filharmonia im. Karola Szymanowskiego

- Paderewski, Szymanowski**

Anna Mikołajczyk-Niewiedział, Ewa Marciniac, Leszek Skrla, Kevin Kenner
Chór i Orkiestra Filharmonii im. Karola Szymanowskie
Tadeusz Strugała

26   **Katowice**
NOSPR

- Kilar, Górecki**

Iwona Hossa, Ewa Wolak, Rafał Bartmiński, Wojciech Gierlach
Chór Narodowego Forum Muzyki
Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia
Michał Klauza, Agnieszka Franków-Żelazny

42   **Białystok**
Opera i Filharmonia Podlaska – Europejski Centrum Sztuki

- Szymanowski, Kilar**

Adam Zdunikowski
Chór i Orkiestra Opery i Filharmonii Podlaskiej
Mirostaw Jacek Błaszczyk

54   **Olsztyn**
Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. Feliksa Nowowiejskiego

- Nowowiejski, Penderecki, Stachowski, Chyrzyński, Kilar**

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej
Piotr Sułkowski

66   **Łódź**
Filharmonia Łódzka im. Artura Rubinsteina

- Bacewicz, Palester, Tansman**

Iwona Socha, Julia Kociuban
Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Łódzkiej
Paweł Przytocki

78   **Rzeszów**
Filharmonia Podkarpacka im. Artura Malawskiego

- Górecki, Panufnik, Malawski, Kilar**

Chór Wydziału Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego
Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Podkarpackiej
Dawid Runtz

90   **Szczecin**
Filharmonia im. Mieczysława Karłowicza

- Górecki**

Elżbieta Szmytka
Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie
Jerzy Maksymiuk

102   **Poznań**
Filharmonia Poznański im. Tadeusza Szeligowskiego

- Tansman, Szeligowski, Panufnik**

Orkiestra Filharmonii Poznańskiej
Łukasz Borowicz

112   **Wrocław**
Narodowe Forum Muzyki im. Witolda Lutosławskiego

- Lutosławski**

NFM Filharmonia Wrocławska
Giancarlo Guerrero

122   **Warszawa**
Teatr Wielki – Opera Narodowa

- Górecki, Paderewski, Penderecki**

Iwona Hossa, Karolina Sikora, Arnold Rutkowski, Mariusz Godlewski,
Tomasz Konieczny, Garrick Ohlsson
Chór i Orkiestra Teatru Wielkiego – Opery Narodowej
Jacek Kaspszyk

138   **Gdańsk**
Europejskie Centrum Solidarności

- Kotoński, Penderecki, Dobrowolski, Schaeffer, Rudnik, Mazurek, Michniewski, Sikorski, Knittel, Szymański, Sikora**

Michał Jacaszek, Stefan Wesołowski

Chicago
St. Hyacinth Basilica

- Kilar**

Natalia Rubiś, Katarzyna Sądziej, Jesse Donner, Kurt Link, Andrzej Białko
Paderewski Symphony Chorus
Chicago Philharmonic
Marek Moś

Kopenhaga
The Royal Danish Library

- Moszumańska-Nazar, Zubeł, Lutosławski, Augustyn, Bacewicz, Górecki**

Isabella Hübener, Tanja Zapolski
Theatre of Voices
Smith Quartet
Paul Hillier

Frankfurt nad Menem
Dr. Hoch’s Conservatory

- Meyer, Przybylski, Lutosławski, Szmytka, Mykietyn**

Ensemble Modern
Michael Wendeborg

Londyn
Royal Festival Hall

- Górecki**

Elizabeth Atherton
London Sinfonietta
David Atherton

Lwów
Lwowska Filharmonia Obwodowa

- Lutosławski, Szymański, Stańczyk, Mykietyn, Kornowicz**

Ensemble Nostris Temporis
Roman Rewakowicz

Melbourne
Meat Market

- Serocki, Karski, Stańczyk, Jaskoń, Kwieciński, Szmytka**

ELISION

Mediolan
Auditorium Lattuada

- Penderecki, Górecki, Zubeł**

Agata Zubeł
Sentieri selvaggi
Carlo Boccadoro

Nowy Jork
Roulette Intermedium

- Mykietyn, Wielecki, Zielińska, Nowak, Zubeł**

Jacob Greenberg
ICE International Contemporary Ensemble
Steven Schick

Paryż
Le Carreau du Temple

- Górecki, Haubenstock-Ramati, Kwieciński, Szymanowski, Kornowicz, Zubeł**

Hélène Walter
Ensemble intercontemporain
Mehdi Lougraïda

Tokio
Sumida Hokusai Museum

- Szymanowski, Bacewicz, Lutosławski, Mykietyn, Górecki, Bujarski, Penderecki**

Silesian String Quartet

Wiedeń
Semperdepot

- Malawski, Haubenstock-Ramati**

Klangforum Wien

Organizatorzy

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Partnerzy instytucjonalni w Polsce

OPERA
I FILHARMONIA
PODLASKA
EUROPEJSKIE CENTRUM SZTUKI

Współorganizatorzy Gali w Warszawie

Mecenas Gali i Instytutu

Partner główny Gali

Partnerzy strategiczni

Partner

Partnerzy instytucjonalni na świecie

Polskie Wydawnictwo Muzyczne składa serdeczne podziękowania wszystkim Ambasadam Rzeczypospolitej Polskiej, Instytutom Polskim oraz Konsułatom Generalnym Rzeczypospolitej Polskiej w 10 krajach świata, w których odbywają się koncerty "100 na 100. Muzyczne dekady wolności". Dziękujemy Ambasadorom, Konsułom, Dyrektorom Instytutów Polskich oraz Pracownikom tych placówek za zaangażowanie i pomoc przy realizacji koncertów i wydarzeń im towarzyszących.

Partnerzy medialni

100 Sto na Sto
Muzyczne dekady
wolności

Patronat Narodowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy
w Stulecie Odzyskania Niepodległości

Sfinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach Programu Wieloletniego „Niepodległa” na lata 2017–2021

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego